

educaționale concepute și desfășurate de muzeografi și colaboratori ai *Muzeului Național al Carpaților Răsăriteni* din Sfântu Gheorghe.

Tematica abordată de autori este una extrem de variată și acoperă mai multe subiecte/subteme precum: promovarea muzeelor cu ajutorul noilor tehnologii informaționale (Alexandra Zbucnea, *Muzeu 2.0*, Valer Rus, *Democratizarea accesului la canale de comunicare în marketingul muzeal*), importanța anchetelor sociologice în conturarea profilului vizitatorului la muzeu (Daniela Voitecu, *Profilul beneficiarului actual la Muzeul Național Peleş*), dezvoltarea de noi servicii culturale și turistice adresate diferitelor categorii de public (Irina – Eliza Penciu, *Introducerea unui nou serviciu cultural-turistic în oferta Muzeului ASTRA. Organizarea activităților de team-building și impactul acestora în promovarea muzeului*), organizarea de șantiere arheologice, tabere experimentale și școli de vară pentru elevi și tineri (Dan Buzea, Alexandra Cîrlănescu, Andrea Deák, Björn Briewig, *Tabăra de Arheologie Experimentală Păuleni Ciuc - Ciomortan „Dâmbul Cetății”, județul Harghita, 9-30 august 2009*, Dan Buzea, Alexandra Cîrlănescu, *Oamenii Sării*, Monica Bîră, *Educația muzeală: la sfârșit de program. Ce evaluăm, cum evaluăm*, Brîndușa Ilie, *Școala de Vară „Tradiții și obiceiuri din județul Brăila”*), valorificarea și promovarea patrimoniului muzeal prin programe de educație muzeală, programe speciale pentru persoanele cu dizabilități (Marinela Loredana Barna, *Să citim ziarul străbunicilor!*, Ciprian Crișan, *Anul Internațional al Astronomiei 2009 la Planetariul Baia Mare*, Andrea Deák, Cristina Felea, *Proiectul cultural de pedagogie muzeală „RAINBOW. Alunecând pe curcubeul cultural ajungem la voi!”*, Adriana Capotă, *Programul de Educație Muzeală din cadrul Complexului Național Muzeal ASTRA*), valorificarea patrimoniului cultural prin intermediul imaginilor fotografice și a filmului documentar (Delia Voina, *Copiii în fotografii. Valorificarea arhivei fotografice a Muzeului ASTRA în cadrul programului de educație muzeală*, Mihaela Cărbunaru, *Ateliere de fotografie pentru copii*, Olimpia Colibaba, *Programe educaționale derulate de Studioului ASTRA FILM*), editarea unor publicații destinate elevilor, utilizate în cadrul programelor de educație muzeală (Raluca Ioana Andrei, *Aspecte teoretice și practice ale programului de educație transdisciplinară: Pedagogie Muzeală*, Alina Geanina Ionescu, *Poveștile copilăriei / Poveștile muzeului. O călătorie în satul de odinioară*), prezentarea unor programe educaționale desfășurate în muzee europene sau proiecte concepute pentru românii din afara granițelor (Ovidiu Baron, *Programe educaționale în muzeele norvegiene*, Elena Ramona Potoroacă, *„Să cunoaștem tradițiile românești”. Programul educativ al Muzeului ASTRA pentru tinerii români din afara granițelor*).

Publicația **Marketingul și educația în muzee**, editată de „ASTRA Museum” și tipărită în condiții grafice bune, oferă atât specialiștilor cât și publicului larg, contribuții de mare interes și valoare științifică privind marketingul și educația muzeală.

Delia Voina

Camelia Ștefan, Elemente decorative în broderia săsească

Sibiu, „Editura ASTRA Museum”, 2010, 68 p.

Muzeul de Etnografie și Artă Populară „Emil Sigerus”, din cadrul Complexului Național Muzeal ASTRA, ne-a surprins în ultimii ani cu expoziții și publicații spectaculoase, fie de textile și port popular, fie de mobilier pictat sau de ceramică tradițională transilvăneană, încât populația sibiană, și nu numai cea săsească, a beneficiat de multiple acțiuni informative, educative și estetice, foarte bine organizate.

În acest context de valorificare a colecției de textile, Camelia Ștefan a editat un mic volum intitulat *Elemente decorative în broderia săsească*, conținând descrierea textilelor de interior din colecția Muzeului „Emil Sigerus”.

Prezenta publicație, prin varietatea tehnicilor descrise, prin multitudinea pieselor alese și prin bogăția motivelor decorative - expresia unei comunicări cu mediu înconjurător - reușește să ne reproducă diversitatea mijloacelor de exprimare artistică în cadrul stilului unitar al artei populare săsești.

Fiind documente autentice etnografice, textilele prezentate în catalog sunt dovezi ale unor forme de trai și de cultură materială, din păcate date uitării datorită intensificării emigrării sașilor din timpul războiului și după 1990. În primul capitol intitulat „Evoluția broderiei săsești” este redată în special perioada între secolele 17 și 20 și sunt amintite influențele occidentale și orientale, broderia

săsească ajungând să se remarce printr-un stil propriu. Acest capitol se mai referă și la producerea materialelor prime, constând în pânze de in (preponderent folosite în secolele 16-18), cât și cea de cânepă (pentru secolele 18 și 19). În 1376 era menționată și breasla țesătorilor, concurată de-a lungul secolelor de preocuparea femeilor harnice care își țeseau pânza în gospodăria proprie. Într-un regulament al breslei pânzarilor, din anul 1505, se menționează faptul că țărăncile aveau voie să folosească firul tors de ele numai la țesutul pânzei în scop personal.

Cine dorește să-și perfecționeze cunoștințele privind tehnica broderiei, poate descoperi în textul și în imaginile catalogului trimeri la „broderia după desen” (*nach Konturenzeichnungen*), „broderia în cruce” (*Kreuzstickerei*), „broderia în pleată” (*Zopfstickerei*), „broderia în urma acului” (*Holbeinstickerei*) și „broderia spartă” (*Durchbrucharbeiten*).

Prin imagini bine alese autoarea a reușit să redea tipizat și stilizat întreaga gamă de motive decorative folosite în broderia după desen, cum ar fi:

- motive geometrice (linia, triunghiul);
- motive simbolice (vulturul bicefal, pomul vieții, cu mesaje educative și reprezentări heraldice);
- motive florale (laleaua, trandafirul, garoafa);
- motive zoomorfe (leul în atac, cerbul);
- motive avimorfe (păunul, pasărea, vulturul);
- motive astrale (steaua cu 8 colțuri);
- motive antropomorfe (cavaleri și alte reprezentări omenești).

Combinarea acestor motive în compoziții minunate din punct de vedere estetic și semantic au contribuit la crearea unor obiecte de artă populară, convingătoare cum sunt: cuverturile de pat, fețele de pernă, capetele de saltea, broderiile pentru pat, fețele de masă, ștergarele de sobă, ștergarele de paradă și altele, documente intrate în cele mai cunoscute muzee mari din Europa. Documente ale vremii sunt considerate inscripții pe aceste obiecte de artă populară, care prin conținutul lor educativ au pătruns în conștiința nu numai a artiștilor creatori, dar și a membrilor lor de familie.

Din unele inscripții mai complexe din catalog, redate în limba germană, dar traduse și în limba română, amintesc cea a Agnetei Plattner, din 1857:

*Agneta Plattner sunt numită
Și stau în mâna Domnului.
Prietenia face viața dulce,
dragostea duce spre rai.
Să îmi rămâi în gând credincios,
așa cum îți sunt și eu ție. 1857*

În consecință, o felicit pe autoare pentru prelucrarea și clasificarea științifică a imensului material textil din colecția Muzeului „Emil Sigerus”, considerând prezentul catalog un bun fundament pentru o carte mai amplă.

Horst Klusch

**Valerie Deleanu, *Mijloace de transport populare din România*,
Sibiu, Editura „ASTRA Museum”, 2011, 300 p.**

Problematika cunoașterii mijloacelor de transport populare face parte din capitolul mai larg al transporturilor populare – parte a civilizației populare și tradiționale.

Volumul se referă la specificul românesc al transportului popular, încadrat în spațiul carpatic și pericarpatic până la Dunăre și Marea Neagră. El reprezintă rezultatele unei cercetări desfășurată în perioada 1976-2010, o perioadă caracterizată prin disoluția acestui mod de transport ca fenomen și tehnică de realizare, prin înlocuirea lor cu transporturi și mijloace de transport moderne.

Și în cazul transportului, timpul și spațiul impun dinamica proiectului tehnologic spre eficiență printr-un proces fenomenologic antropologic pe trei dimensiuni: *arhaic, tradițional,*